

Statsminister Odvar Nordlis foredrag i Folkets Hus, Trondheim
23/8-1979

Tiden som pensjonist utgjør en meget betydelig del av vårt liv.

Nå vil den som følger godt med vite at hele vår eldre-service og vår eldre-omsorg er i støpeskjeen. Arbeidet på dette området følger de retningslinjer som Regjeringen har trukket opp.

Her understreker Regjeringen at vi mest mulig vil bort fra begrepet omsorg. Og dette tror jeg er viktig. Jeg tror at om man knytter begrepet omsorg til en bestemt gruppe vil man lett oppfatte hele gruppen som en samling mennesker som er syke og svakelige og trenger pleie og stell. Det er jo

- 2 -

langt fra tilfellet med dagens pensjonister. Gruppen er som alle andre grupper i samfunnet en sammensatt gruppe. Vi møter folk med forskjellige ønsker og behov. Fremfor alt består gruppen eldre av selvstendige mennesker som i høy grad er i stand til å ta vare på sine egne saker. I hvert fall gjelder det det store flertallet.

Et av målene for våre bestrebelser er å skape en situasjon som også i eldre år gir oss valgmuligheter. Særlig viktig er dette når det gjelder bolig. Erfaringen viser at de aller fleste ønsker å bli boende i sine hjem og i sitt miljø. Nå vet vi at oftest er det i yngre år vi etablerer oss - kjøper bolig eller kanskje bygger. Dermed vil eldre menneskers boliger ofte være både nedslitt og lite hensiktsmessige. Skal eldre fortsatt kunne bo i sine hjem betinger det at forholdene legges til rette med det for øyet. På

dette området er det gjort atskillig i vårt land - la meg nevne bostøtte, brenselstøtte, billige utbedringslån og direkte utbedringsstøtte.

Det kan også være behov for praktisk hjelp til daglige gjøremål. Snørydding er ikke minst aktuelt i vårt land og det kan dreie seg om småreparasjoner i hjemmet. Flere kommuner har satt i gang vaktmestertjeneste og nye står for tur. Jeg håper det nettopp er på slike områder kommunene vil bruke den statlige bevilgningen de nå får og som for inneværende år er på 110 millioner kroner.

Hjemmehjelp er forlengst et kjent begrep i vårt land, men dessverre ennå ikke tilstrekkelig utbygd i alle kommuner. Hjemmesykepleie har enda lengre tradisjoner - og her nærmer vi

oss dekning av behovet. La meg videre nevne vaskeri-service - mange velferdssentraler har slik service og flere vil forhåpentlig raskt følge - likedan telefonkontakt, frivillig besøkstjeneste o.s.v.

Nå vet vi at forholdene varierer sterkt i vårt land. Det gjør at også behovet for service vil variere. Vi vet også at med stigende alder stiger behovet for service. Videre vet vi at i det kommende tj-året - altså frem til 1990 - vil gruppen eldre øke sterkt - særlig gjelder dette eldre over 80 år. Dette forteller oss at når vi planlegger morgendagens samfunn må vi legge stadig større vekt på å bygge ut ulike service-tiltak og omsorgs-tiltak for gruppen eldre.

Raskest mulig må vi komme dit at alle eldre i vårt samfunn ikke bare skal ha en brukbar økonomi, men være sikret på en slik måte at man kan føle seg trygg. Vi må komme dit at

enhver har visshet for at om det oppstår en eller annen situasjon - f.eks. sykdom - så er det noen som står klar til å hjelpe.

Nå synes jeg det er meget viktig å understreke at det finnes ingen periode av livet som er mindre viktig enn andre perioder - d.v.s. at for den enkelte er de eldre år like viktige som de unge år eller de årene vi er yrkesaktive. Det ville være en meningsløshet om vi i vårt rike og velorganiserte samfunn ikke innrettet oss slik at vi med glede og forventning kunne se frem mot pensjonsperioden.

Men akkurat som vi planlegger våre unge år og våre år som yrkesaktive, må vi også planlegge vår tilværelse som eldre - og vi må planlegge ut fra de behov vi har i denne

perioden. Nå er det lett å si dette - det er verre å gjennomføre i praksis ikke minst fordi vi blir jo ikke med ett slag eldre. Det skjer ingen dramatisk endring den dagen vi fyller 67 år og går av med pensjon. Men tilværelsen blir anderledes. Og dette er det en fordel å være oppmerksom på.

Nå er jeg redd mange føler seg utenfor den dagen de ikke lenger har den gamle arbeidsplassen å gå til. Dette er det lett å forstå. Arbeidsplassen er ikke bare det stedet der vi henter lønningsposen. Arbeidsplassen betyr også samvær med andre mennesker - og fremfor alt betyr den at vi på en annen måte hører med i samfunnet. Slik vil vel i hvert fall de aller fleste føle det.

Det er klart at for mange eldre som fortsatt har sin arbeidskapasitet i behold og som ønsker beskjeftigelse kan det bli tungt å komme over i en passiv tilværelse.

Regjeringen ser det som et viktig mål å bygge ut og effektivisere arbeidsformidlingens tjenester overfor eldre. Det blir lagt vekt på å skape hensiktsmessige tilbud til eldre som ønsker beskjeftigelse. Dette krever imidlertid også at partene i arbeidslivet stiller seg positivt til disse bestrebelsene.

Medbestemmelsesrett i saker som angår en selv, burde være en selvfølge. På dette området har det skjedd gledelige ting. Det er enighet om en kontaktordning mellom pensjonistenes organisasjoner og staten - og likeledes har Regjeringen slått fast at eldre skal ha medbestemmelsesrett på aldersinstitusjoner.

Når det gjelder de forhandlinger som skal føres med staten, håper jeg man ikke ser på disse først og fremst som en tautrekking om kroner og ører.

Pensjonenes størrelse blir så lett stående som den eneste målestokken for pensjonistenes levekår. Det er forståelig.

Vi skal jo ikke så langt tilbake i tiden før vi møter alderstrygden som nær sagt det eneste tilbud pensjonistene mottok. Dette har endret seg radikalt.

Det ligger en fare i ensidig å se på pensjonenes størrelse. Jeg har klart for meg hva den enkeltes økonomi har å bety, men som jeg har vært inne på, er det så mange andre faktorer som er nødvendige om vi som pensjonister skal få gode forhold å leve under. Det er også helt nødvendig at

de eldre selv gjennom sine organisasjoner er med på den planlegging som må til når vi skal bygge ut våre service- og omsorgs-tiltak.

Til slutt noen ord om en side ved saken som jeg har tenkt mye på. Vi har så ofte snakket om et gap mellom generasjonene. Det er vel heller ingen tvil om at samfunnsutviklingen har ført til at vi ofte har mistet den nære kontakten vi tidligere hadde. Vi må sammen gjøre det vi kan for å skape kontakt der den mangler. De eldre generasjoner har noe yngre aldri kan ha - livserfaring. Livserfaring er en rikdomskilde for den enkelte og for samfunnet. Det forteller oss bl.a. hvor viktig det er at også de eldre generasjoner deltar aktivt i samfunnslivet og derigjennom er med å prege utviklingen.